

Tulosta tehdään yhdessä – digiajan vuorovaikutus työyhteisössä

Mönkkönen, Kaarina & Roos, Satu (2023). Työyhteisötaidot digiajassa. Gaudeamus. 304 sivua.

TYÖYHTEISÖTAIDOT digiajassa käsittelee nimensä mukaisesti digiajan työyhteisötaitoja. Teos keskittyy vuorovaikutukseen, jota tarkastellaan sosiaalipsykologian tieteenalan perspektiivistä ja työelämän käytänteistä käsin. Kirjoittajat käyvät läpi työyhteisötaitoja, vuorovaikutusta ja työelämän muutosta.

Teoksen ajankohtaisuutta lisää koronapandemian jälkeen yleistynyt etätö: lukija saa välineitä vahvistaa vuorovaikutusta uudellisessa tilanteessa ja uudellisissa tiloissa.

KÄSITTEET OVAT MUOTOUTUMASSA

Kirjassa nostetaan esille uusi käsite, yhteisvaikuttavuus. Sen määritellään koostuvan hyvästä vuorovaikutuksesta, sujuvasta yhteistyöstä ja työn yhteisestä vaikuttavuudesta. Työyhteisötaidot sijaitsevat ihmisten välisellä alueella, eli kyse on yhteisön osaamisesta: jokainen työyhteisön jäsen tuo oman ammatillisen pääomansa yhteiseen käyttöön. Toinen keskeinen käsite on dialogisuus eli ”kommunikointi, jossa asetamme itsemme alttiiksi toisen näkemyksen vastaanottamiselle ja yhteisten ajatusten kehittelylle”.

Kirjoittajat toteavat, että sekä työyhteisötaitoja että etätövuorovaikutusta koskeva käsitteistö

on vielä hajanaista, koska elämme ”vanhan ja uuden välimaastossa”, jossa teot ja sanat hakevat muotoaan. He olettavat, että etä-etuliite käy tulevaisuudessa tarpeettomaksi, ja tilan käsite liitetään läsnäoloon fyysisten rakenteiden sijaan. Sosiaalimaterialistisesta näkökulmasta tilaa ei katsota ulkopäin olevaksi asiaksi, vaan se tehdään olemassa olevaksi yhteisesti muotoutuvien prosessien kautta.

Kirjassa on kuusi päälukua: johdanto, työkohtaamisen perusta, vaikuttava vuorovaikutus työyhteisössä, hyvän työyhteisön rakennuspalikat, työyhteisöjen kehittäminen ja työyhteisötaidot sekä yhteisvaikuttavuus työssä. Kantava käsite on vuorovaikutus, ja läpileikkaavia teemoja ovat työelämän muutos ja digitalisaation mukanaan tuomat muutokset työhön ja kohtaamiseen. Eri sukupolviprofililit työelämässä tuodaan hyvin esille.

MINÄ JA MUUT

Teos ansaitsee erityiskiitoksen esimerkeistä ja käytännön havainnoista, joilla monipuolista teorianäkökulmaa kirkastetaan. Lukujen lopussa oleva pohdittavaksi-osio sopii työyhteisöpäiviin keskustelun ja käytäntöjen viritäjäksi: Mitä minä voin tehdä toisin? Miten voin ottaa muut vielä

paremmin huomioon? Kirja toimii samalla itsereflektion tukena: Miten itse olen tuossa tilanteessa? Miten käyttäydyn tai olen käyttäytynyt? Miltä se toisen silmään näyttää? Kirjoittajat rohkaisevat avartamaan omaa ajattelutapaa toisten ajattelutavan suuntaan.

Sosiaalipsykologeina meitä puhuttelee juuri tuo ”minä ja muut”-teema, eli se, miten itse voi vaikuttaa, tulkita tilanteita ja toimia eri lailla. Kirjassa on käytännön ideoita vuorovaikutukseen niin verkossa kuin lähitilanteissa. Se sisältää erinomaisia tarkistuslistoja ja teräviä havaintoja niin teorianostoina kuin aineistolainauksinakin, myös kaunokirjallisuutta hyödyntäen. Teksti on sujuvaa, ja teoksen rakenne, jossa teoriaa seuraa arkihavainto tai kokemus, toimiva ja mielenkiintoa ylläpitävä.

Kirjoittajien esittämä vuorovaikutussuunnitelma on mainio ajatus. Vuorovaikutusta pitää suunnitella, harjoitella, arvioida ja vielä sopeuttaa aidon läsnäolon vuoksi. On lohdullista myös lukea dialogisuutta

DIGIAJAN TYÖYHTEISÖTAIDOT EDELLYTTÄVÄT SAMOJA ASIOITA KUIN HYVÄ KOHTAAMINEN JA VUOROVAIKUTUS MUUTENKIN.

koskevista vääristä tulkinnoista, kuten ”eikö täällä keestetä erilaisia mielipiteitä”.

TERVEHDITÄÄNKÖ TEILLÄ TULIJAA?

Lukukokemus herätti miettimään, miksi nykytyöyhteisöissä pitää palata peruskäyttäytymissääntöihin, esimerkiksi siihen, että tulijaa tervehditään. Kirjoittavat toteavat, että ”digiajan työyhteisötaidot edellyttävä samoja asioita kuin kohtaamisen taidot yleensä”. Ovatko kohtaamisen taitomme ylipäätään hallinnassa?

Kuunteleminenkin on taitolaji, ja on syytä kysyä, kuuntelenko vain siksi, että odotan tilaisuutta sanoa oman asiani. Samoin kiusaamisteema on pysähdyttävä ja

mieltä askarruttava, etenkin huumorin käytön vaarallisuus: nauru rentouttaa, mutta rentouttaako se kaikkia? Asiaa ja tilanteita kannattaa tarkkailla.

VUOROVAIKUTUS ON KAIKEN PERUSTA

Kirjoittajat toteavat, että työn muutos edellyttää uudenlaista vuorovaikutusta ja muokkaa työidentiteettiämme. Aiemmin se rakentui yksin tekemiselle, nyt ja tulevaisuudessa työyhteisön toimivuus on yhä tärkeämpi edellytys työn tekemiselle ja vuorovaikutus välttämättömyyden aikaansaamiseksi.

Onkin helppo yhtyä lopputulemaan: digiajan työyhteisötaidot edellyttävät samoja asioita kuin hyvä kohtaaminen ja vuorovaikutus

aiemminkin. Taidot vain on sovellettava monimuotoisiin, monikanavaisiin ja monipaikkaisiin toimintaympäristöihin.

Työyhteisötaidot digiajassa sopii kaikille työyhteisötoimijoille, niin itsensä työntekijöiksi tai asiantuntijoiksi kokeville kuin esihenkilöille.

MERJA SINKKONEN

YTT, HM, yliopettaja
soveltavan tutkimuksen keskus
Tampereen ammattikorkeakoulu
(TAMK)

 <https://orcid.org/0000-0002-7514-4901>

ANNUKKA TAPANI

VTT, yliopettaja
ammattillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu
(TAMK)

 <https://orcid.org/0000-0001-6274-7028>